

Suqovuşandakı Novruz tonqalımız düşməne daha bir gözdağı oldu

Milli adət-ənənələr zaman-zaman yaranır, formalaşır, yaşadılır. Yaşadılan adətlər də, ənənələr də milli mentalitetin tərkib hissələrindəndir. Bu adətlər, ənənələr Sovetlər Birliyində də müəyyən səviyyəli qadağalara baxmayaraq, yaşadıldılar. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi bərpa edildikdən sonra, minillik tarixdə yaradılan, formalaşan adətlər daha böyük coşğu ilə yaşadılır.

Ermənistan Azərbaycanın ərazilərini işğal etdikdən sonra Şuşanın, Laçının, Kəlbəcərin, Ağdamın, Füzulinin, Cəbrayılın, Qubadlının, Zəngilanın əhalisi didərgin düşdü. Azərbaycanın müxtəlif rayonlarında, qaçqın şəhərciklərində məskunlaşdı. Şəraitətsizlik onlara müqəddəs bayramları bayram kimi qeyd etməyə çətinlik yaratsa da mane ola bilmədi. Camaat öz bayramlarını qeyd edirdi.

Birinci Qarabağ müharibəsində düşmənlə təmas xəttində, üzbəüz səngərlərdə Novruz tonqalları göy üzünü qarşılayırmış, düşmən bu ocaqların xofundan çəkinirmiş. O illərdə yeni şərqilər - səngər şərqiləri də yaranırdı. Bu şərqilər ruhun şərqiləri idi:

**...adı məndən,
Dad dedin, dadı məndən.
Alış, Novruz tonqalım,
Sən alış, odu məndən!**

Ermənistan BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə, ATƏT-in Minsk qrupuna daxil olan dövlətlərin tövsiyələrinə məhəl qoymurdu, mövcud status-kvonu saxlamağa çalışırdı. Eyni zamanda, işğal etdiyi ərazilərdən də, dövlət sərhədlərindən də Azərbaycan ərazilərinə hücumlar edirdi. Yeni ərazilər işğal etmək niyyəti ilə 2020-ci il sentyabrın 27-də Ermənistanın silahlı birləşmələri Azərbaycanın ərazilərinə irimiqyaslı hücum etdi. Ordu hissələrimiz bu hücumun qarşısını qətiyyətlə aldı, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin döyüş əmri ilə əks-hücum keçdi. Bu əmr Vətən müharibəsi kimi davam etdirildi. Ordumuz qısa müddətdə düşmənin yaratdığı, yenilədiyi, formalaşdırdığı müdafiə sədlərini darmadağın etdi. Bu sıradan "Ohanyan səddi" də keçildi. İlkın mövqe qələbələri qazanıldı.

Vətən müharibəsində Azərbaycan

işləri aparılmalı idi. Bütün istiqamətlər üzrə hazırlıq işləri aparılmalı idi və aparılırdı. Biz ölkəmizin inkişafını təmin etməli idik. Xalqımızın birliyini təmin etməli idik. Vətəndaş müharibəsindən çıxmış ölkə üçün, xalq üçün, bu, o qədər də asan məsələ deyildi. Vətəndaş müharibəsindən sonra bu günə qədər ölkədə gedən proseslər xalqımızı vahid ideya uğrunda, vahid amal uğrunda, torpaqlarımızın azad edilməsi amalı uğrunda birləşdirdi. Biz bu milli birliyi, milli həmrəyliyi təmin edə bildik. Bu, olmasaydı... Qələbə də olmayacaqdı".

Vətən müharibəsində qazanılan Zəfərdən sonra ilk Novruz bayramında bu qüruru böyük könül xoşluğu ilə yaşadıq. Dünya ictimaiyyəti bir daha gördü ki, müzəffər Azərbaycan Ordusu torpaqlarını işğaldan azad etdi, onu qoruyur, xalqın min illərlə yaşatdığı adət-ənənələr bütün şəraitlərdə xalqın bugününün də, sabahının da bayramıdır. Cıdır düzündə alovlanan tonqalın göylərə bülənd olan istisi qışdan yazı keçidin rəmzi sərhədini əvəzləyirdi. Bu gözəl analogiya ictimaiyyətə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Vətən müharibəsində dediyi bu fikri bir daha xatırlatdı: "Biz nəinki XXI əsrin müharibəsini nümayiş etdirmişik, biz dünyada heç vaxt olmayan Qələbəni qazanmışıq. Çətin relyef şəraitində düşmənin bir neçə istehkamının qarşısında biz peşəkarlıq, məharət, güc, hərbi elm qoyduq və düşməni torpaqlarımızdan qovduq". Bu ilin Novruz tonqalları da bu amalla qalanaçaq. Bütün tonqallar qalib Azərbaycan əsgərinin adına alovlananaçaq. Builki tonqalların işığında səslənəcək dualar da Azərbaycan Ordusunun daha da qüdrətlənməsinə ünvanlananaçaq. Bu qüdrətin dönməzliyinin əbədiliyini arzulayacağıq. Bir də işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə quruculuq işlərinin uğurla davam etdiriləcəyini, tez başa çatacağını, "Böyük Qayıdış" kükrəyişini arzulayacağıq.

Azərbaycan dövlətinin başçısı, Si-lahlı Qüvvələrimizin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva builki Novruz tonqalını Tərtər rayonunun işğaldan azad edilmiş Suqovuşan qəsəbəsində çatdılar. Cənab Prezidentin tonqal başındakı ilk çıxışını xalqımız böyük ruh yüksəkliyi ilə qarşıladı.

Novruz əziz bayramımızdır. Min illərdir bu bayramın cazibəsində milli mentalitetimizi qoruyuruq, yaşadıırıq. Gələn ilin ulu Novruzuna kimi xalqımızın bu niyyətinin, bu muradının gerçəkləşəcəyinə yerə-göyə inandığımız qədər inanırıq.

Novruz xoş niyyətlər bayramıdır. Xoş niyyətlərimizin bayramında əminliklə Məmməd Arazın misralarını xatırlayırıq:

**Azərbaycan deyiləndə ayağa dur ki,
Hər daşından alov dilli ox ola bilər...**

Azərbaycanın siyasi nüfuzunun, iqtisadi qüdrətinin artacağını arzulayaraq, bu ilin Novruz tonqalının dövrəsində də ulvi niyyətlərimizi dilə gətirdik. Mübarək bayramda səslənən müqəddəs niyyətlərimizin gerçəkləşəcəyinə inanımız böyükdür...

**Səbinə XASAYEVA,
Milli Məclisin deputatı**

Bu şərq Novruz bayramında gecənin qaranlığını ərirdirdi. Həmin vaxtlarda bu və belə şərqilər əsgərin döyüş əzmini, qələbə ruhunu kükrədirdi.

1994-cü ilin Novruz tonqalları daha böyük inamla qalandı. Ümummilli liderimiz Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin əmri ilə Horadiz əməliyyatı başladı, əməliyyat qələbə ilə başa çatdı, 20 kənd işğaldan azad edildi. Horadiz əməliyyatından sonra hər ilin mart ayında ordumuzun şəxsi heyəti qarşı tərəfə, zaman anlamında sabahkı döyüşlərə ön xəttə çatdıqları Novruz tonqallarının işığında baxırdılar. Bu, ruhun tərpənişi idi – döyüş ruhunun, qələbə əzminin...

2016-cı ilin Aprelində ordumuz düşmənin irimiqyaslı hücumunun qarşısını qətiyyətlə aldı, əks-hücumla düşməni geri çəkilməyə məcbur etdi. Aprelin 1-dən 5-nə kimi 2000 hektardan çox ərazi işğaldan azad edildi. Bu, əməliyyatın hərbi nəticəsi idi. Mənəvi-psixoloji nəticəsi daha yüksək oldu. Ordumuzun şəxsi heyəti inandı və əmin oldu ki, ordumuz döyüşməyə qadirdir. 2017-ci ilin Novruz bayramında qalanan tonqallar o qədər gur, o qədər ışıqlı idi ki! Sonralar söhbətləşdiyim hərbi qulluqçular deyirdilər ki, həmin ilin Novruz tonqallarında Dədə Qorqud nəsihətlərinin işığını gördük. Gördük və əmin olduq ki, dağlar başında Qələbə tonqalları qalayacağımız günə az qalıb.

Əmin idik ki, Ali Baş Komandanın döyüş əmri ilə torpaqlarımızı işğaldan azad edəcək, təkəcə dağlar başında deyil, işğaldan azad edilmiş kəndlərdə də Qələbə tonqalları qalanaçaq. Onda tonqalların ətrafında oxunacaq şərqilərdən biri: Tonqallar yaraşır Qələbəmizə! – misrası ilə tamamlananaçaq.

Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev xalqa müraciətində dedi: "Dünyada heç bir qüvvə bizi haqq yolundan döndərə bilməz. Dünyada heç bir ölkə bizim iradəmizə təsir edə bilməz. Biz haqq yolundayıq. Biz qalib gəlirik. Biz zəfər çalırıq və biz öz torpaqlarımızı geri alacağıq, ərazi bütövlüyümüzü bərpa edəcəyik".

Noyabrın 8-də Şuşa işğaldan azad edildi. Dünya müharibələr tarixində Şuşanın işğaldan azad edilməsi uğrunda gedən döyüşlər həmişə böyük qürurla xatırlananaçaq.

2021-ci il martın 20-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Leyla Əliyeva Şuşada Cıdır düzündə bayram tonqalı alovlandırıdılar. Ölkə başçısı xalqa müraciətində dedi: "Noyabrın 8-də Şuşanın azad olunması ilə bağlı müjdəni Azərbaycan xalqına verərkən demişdim ki, Şuşa, sən azadsan! Bu gün azad Şuşada biz öz milli bayramımızı – Novruz bayramını qeyd edirik. Şuşa 28 il əsarətdə idi. 28 il mənfur düşmən tərəfindən dağıdılırdı, məhv edilirdi. Şuşanın tarixi siması dağıntılara məruz qalırdı. Düşmən Şuşanı erməniləşdirmək istəyirdi. Şuşada Azərbaycan xalqının irsini silmək istəyirdi. Ancaq buna nail ola bilmədi. Bəli, Şuşa dağıntılara məruz qaldı, Şuşada tarixi abidələrimiz mənfur düşmən tərəfindən dağıdıldı. Ancaq Şuşa əylmədi, sınımadı, öz ləyaqətini qorudu, Azərbaycanın milli ruhunu qorudu və bu gün Şuşada olarkən bir daha bunun canlı şahidi oluruq. Şuşa Azərbaycan xalqının ruhunu qoruya bildi və bizi gözəlleyirdi. Biz də gəlməli idik və gəlmişik. Ancaq gəlmək üçün güc toplamalı idik, gəlmək üçün hazırlıq